

ותמהינן: והא רבא הוא דאמר לעיל שלשה על שלשה טפחים בשאר בגדים דוקא לרבי שמעון בן אלעזר אית ליה דמקבלין טומאה. אבל לתנא דבי רבי ישמעאל לית ליה בהו דין קבלת טומאה?!?

ומבארין: הדר ביה רבא מההיא דלעיל, וסובר רבא אף לתנא דבי רבי ישמעאל שלשה על שלשה בשאר מינים מקבלין טומאה [ובהא פליג על אביי, דלאביי אליבא דתנא דבי רבי ישמעאל לית ליה כלל קבלת טומאה. ורבא סבירא ליה אליבא דתרוויהו דטומאת שלש על שלש אצבעות ליכא, אבל שלשה על שלשה טפחים איכא].

ואי בעית אימא לך: הא שמעתא לאו רבא אמרה, אלא רב פפא אמרה. ורב פפא הוא דמוקי להנך תרי תנאי דבי רבי ישמעאל בחדא שיטה.

דרב פפא אמר: "אף כל צמר ופשתים" דקאמר תנא דבי רבי ישמעאל דרישא, לאו למימר דאין שאר מינים מקבלין טומאה, דודאי גם הם מיטמאו. אלא קאתי לאתויי דין שאר בגדים לבלאימ, דאין איסור כלאים אלא בצמר ופשתים⁽⁶⁰⁾.

ותמהינן: כלאים — הא בהדיא כתיבי ביה "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו"?!?

ומבארין: סלקא דעתך אמינא, הא דפירשה תורה שאיסור כלאים הוא בצמר ופשתים, הני מילי דרך לבישה, אבל בהעלאה שמששים עליו, אימא אף כל תרי מיני אסור, להכי אשמועינן תנא דרישא דאף לענין העלאה אין איסור כלאים אלא בצמר ופשתים.

ותמהינן: וכי לאו קל וחומר הוא?

וכי מזה לבישה, דקא מיתתני כולי גופיה מכלאים, אמרת העשוי מצמר ופשתים, אין, יש בו איסור לבישה, אבל מידי אחריני לא אסר רחמנא. העלאה, שהיא פחותה מלבישה, לא כל שכן שלא תהא אסורה אלא בבגד העשוי מצמר ופשתים?

ומסקינן: אלא הא דרב פפא — בדותא היא.

רב נחמן בר יצחק אמר: האי "אף כל" דקאמר תנא דרישא קא אתי לאתויי דלא כז-ב מחייבי במצות ציצית אלא בגדי צמר ופשתים.

ופרכינן: ציצית?! הא בהדיא כתיב "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו", וכתוב בתריה: "גדילים תעשה לך". ומשמע, לאלו שפירשם בסמוך — והיינו צמר ופשתים, ומינה ילפינן דאין חייבין בציצית אלא בגדי

60. ומשום מראית העין אסרו חכמים תערובת של קנבוס עם צמר, לפי שהקנבוס דומה לפשתן. וכתב הרמ"א (רחצ, ב) שבמקום שמצוי קנבוס לא שייך מראית העין, כי הכל יודעים שיש קנבוס ואין כאן איסור כלאימ.

ובהגהת בית הלל כתב כי בהיותו בוילנא בשנת ת"י והיה באותה עת וכו' הרב חלקת

מחוקק וחקרנו ודרשנו אחר זה, וקרינו את כל החייטים וכו' ולא היו יכולים להבחין איזה הוא של פשתן ואיזה הוא של קנבוס, ותיכף ומיד עשינו תיקון שלא לקנות בגד קנבוס עד שנעשה בפני ישראלים בכשרות, וכן הוא ראוי ונכון למנות ממונים על זה וכו' עכ"ל.

צמר ופשתים.

ומבארינן: **סלקא דעתך אמינא**, דלא דרשינן הני סמוכין לענין הטלית, אלא לענין ציצית, כדאמר רבא.

דרבא רמי קראי אהדדי, כתיב: "ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת", האי "הכנף" יתירא הוא, והוה ליה למיכתב: ונתנו על הציצית פתיל תכלת.

ומינה דרשינן: **מין כנף**, מאותו מין של הכנף תעשה הציצית, וכשהבגד של משי, ציצית של משי פוטרת בה.

וכתיב קרא אחרניא: "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו" — גדילים תעשה לך", ומתוך שסמוכים הם משמע שתעשה מהם הציצית, והיינו צמר ופשתים.

הא כיצד? הא הנך תרי קראי סתרי אהדדי.

ופריש לה רבא הכי: גדילים של צמר ופשתים, הם פוטריין בין במינן, כשהבגד מצמר ופשתים, ובין שהוא עשוי שלא במינן, כגון שהבגד עשוי ממשי.

אבל גדילים העשויים משאר מינים, הרי רק בבגד העשוי במינן הם פוטריין, אבל בבגד העשוי שלא במינן אין פוטריין וולהא קאתי יתורא ד"הכנף" לגלויי לך שלא נלמד

מסמיכות המקראות ששאר מינים פטורים, אלא שאינם פטורים אלא במינם].

והשתא מבארינן הא דאמרינן "אף כל" לאתויי ציצית.

סלקא דעתך אמינא דסבירא לך כדרבא, קא משמע לך תנא "אף כל", לאתויי טלית, דלא מחייבי בציצית אלא בגדי צמר ופשתים [ויתורא ד"הכנף" קא משמע לך שתעשה שני חוטי לבן ושניים של תכלת דהיינו מין כנף, שסתם טלית היא בגד פשתן לבן].

אמר רב אחא בריה דרבא לרב אשי: למאי דפירשה רב נחמן בר יצחק להא דתנא דבי רבי ישמעאל ד"אף כל" לאתויי ציצית — מאי שנא דלענין טומאה דמרבי שאר בגדים מקרא דכתיב "או כנף"? והרי הכא נמי גבי ציצית לימא לרבנות שאר בגדים מקרא, דכתיב: "על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה", דהא "אשר תכסה" ריבויא הוא, ונימא דמרבי שאר מיני בגדים.

ומבארינן: ההוא קאתי — לאתויי כפות של סומא הוא דאתא.

דתניא: כתיב [במדבר טו לט] "וראיתם אותו". וממעטינן פרט לכסות לילה, המיוחדת ללבישה רק בלילה, שאינו זמן ראיה⁽⁶¹⁾.

לילה ביום פטור, אבל אם זוהי כסות המיוחדת ללילה, ומשתמש בה דרך ארעי גם ביום, חייבת. ומקשה החזון איש מדוע סדינים שישינים עליהם בלילה, וממשיכים לישן עליהם גם בבוקר אינם חייבים בציצית, הרי יש כאן השתמשות דרך ארעי ביום? ומבאר שכיון שאין רגילות להתחיל ולהשתמש בסדינים ביום, נחשב

61. הרמב"ם פוטר מציצית כסות יום בלילה, (ולא כתב במפורש דין כסות לילה ביום).

השולחן ערוך פסק (בדעת הרמב"ם) שלעולם ביום חייב, ולעולם בלילה פטור.

הר"ן בקידושין סובר שרק כסות יום ביום חייב, אבל בשאר האופנים פטור.

דעת הרא"ש שכסות יום בלילה חייב, וכסות

אתה אומר פרט לכסות לילה, או אינו בא למעט אלא פרט לכסות סומא?

כשהוא אומר בקרא אחרינא: "אשר תכסה בה", הרי כסות סומא אמור. הא מה אני מקיים מאי דכתיב "וראיתם אותו"? — פרט לכסות לילה שאינה חייבת בציצית אלא כסות שלובש בזמן ראייה.

ומקשינן: ומה ראית לרבות כסות סומא, ולחוציא כסות לילה?

ומבארין: מרבה אני כסות סומא, שישנה בראיה אצל אחרים שאינם סומים ויכולים לראותה. ומוציא אני מחיוב ציצית כסות לילה שאינה בראיה אצל אחרים [שהלילה אינו בראיה אצל כולם]⁽⁶²⁾.

ופרכינן: ואימא קרא לאו לכסות סומא הוא דאתא, אלא לרבות שאר בגדים שאינם צמר ופשתים לחיוב ציצית?

ומבארין: מפתברא, ד"אשר תכסה" מרבה כסות סומא. דמשום דקרא אשר קאי בפרשת צמר ופשתים [ד"גדילים תעשה לך", סמך "ללא תלבש שעטנז"] הרי הוא מרבה כסות סומא שהיא צמר ופשתים.

אבל מי נימא דקרא אשר קאי בצמר ופשתים — מרבה שאר בגדים?!

ולכן מרבינן כסות סומא, וממעטינן כסות

לילה, ושאר בגדים.

אמר אביי: רבי שמעון בן אלעזר וסומכוס, אמרו דבר אחד, שדבר המיטמא בטומאת נגעים אין מסככין בו את הסוכה, אף שאינו מיטמא בטומאת מגע.

רבי שמעון בן אלעזר — היינו הא דאמרן לעיל [כו א] "כל היוצא מן העץ מסככין בו חוץ מפשתן", ומדלא קאמר חוץ מבגד פשתן, משמע שהפשתן אפילו אם הוא עדיין לא נטוה, כגון אונין של פשתן [שהן לשונות פשתן סרוק לפני הטוויה], אין מסככין בו, ואף שאינו מטמא בטומאת שרצים, מכיון שנטמא בטומאת נגעים.

סומכוס — דתניא: סומכוס אומר: סיככה לסוכה בטווי [חוטים טוויים] הרי היא פסולה.

והטעם: מפני שמטמאה בטומאת נגעים, דכתיב: "או בשתי או בערב".

כמאן אמרה סומכוס להא דנטמא מיד משנטוה?

[פירוש אחר: כמאן? דאמר אף אונין מטמאין בנגעים].

ומבארין: כי האי תנא. דתנן: חוטי שתי וערב מטמא בנגעים [חוט "השתי" הוא דק, וחוט הערב הוא עבה מאוד].

שימוש זה כארעי שפל ופטור.

אמנם לשיטת הפוסקים שסוברים שכסות לילה זוהי כסות המיוחדת רק ללילה בלבד, מיושבת הקושיא היטב שהרי ביום אין משתמשים בה ואם כן אין לה ראייה ביום, ונמצא שעדיף לדרוש סומא מלדרוש כסות לילה, שהרי ישנו בראיה אצל אחרים.

62. השפת אמת מקשה שאפשר לומר גם סברא הפוכה, ולרבות כסות לילה שישנו לכל הפחות בראיה של יום, אבל כסות של סומא אין שייכת בה כלל ראייה?

אלא, מלבד, אהל העשוי מפשתן, שאף האהל עצמו נטמא, כדכתיב [במדבר יט יח] "והזה על האהל"⁶⁴.

גמרא:

והוינן בה: מנלן דפשתן איקרי עין?

אמר מר זוטרא: דאמר קרא "והיא העלתם הגנה ותטמנם בפשתי העין". וקרי לפשתים עץ. שמע מינה.

שנינו במשנה: והיוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן.

והוינן בה: מנלן שמכל היוצא מן העץ רק אהל העשוי מפשתן נטמא?

אמר רבי אלעזר: גמר גזירה שווה "אהל — אהל" ממשכן.

כז-א

כתיב הכא, בפרשת טומאת אהל המת: "זאת התורה אדם כי ימות באהל".

וכתיב התם, בהקמת המשכן: "ויפרוש את האהל על המשכן".

מה לחלן, במשכן, היה של פשתן, שהרי לא

ומטמא מיד משעה שנטוה, דברי רבי מאיר.

ורבי יהודה אומר: חוט השתי, מיטמא רק משעה שישלה. כלומר, משיהיו שולין ומסירים אותו מן היורה ששולקין אותו בה כדי ללבנו.

ואילו חוט הערב, מיטמא מיד משנטוה.

והאונן של פשתן, אגודות מטוה של פשתן, לפני טוויתן לחוטים — משיתלבנו בתנור מקבלים טומאה וּבפשתן לא חילק בין שתי לערב, כיון שאין ניכר ביניהם ההבדל].

מתניתין:

כל דבר היוצא מן העץ שעשה ממנו פתילה — אין מדליקין בו נר של שבת, אלא פשתן, שמדליקין בו אף שנקרא עץ.

והמשנה משמיעה לנו דין דומה כדיני טומאת אהלים:

וכל דבר היוצא מן העץ, אם עשה ממנו אהל, והיה בתוכו מת — אינו מטמא טומאת אהלים, אין האהל עצמו נטמא [ואינו טעון טבילה] אלא רק הכלים שבתוכו⁶³.

63. ונסתפק החזון איש אם הורס אוהל פשתן שנטמא, האם פרוה ממנו טומאת האהל לגמרי כדין כלי טמא שנשבר, או שכיון שעדיין שם בגד עליו, נשאר בטומאתו.

64. ראה בתוספות. הרמב"ם חולק וסובר שכל אוהל אפילו שאינו מחובר לקרקע אינו מטמא, ואפילו לא כבגד, לבד אוהל מפשתן שהוא

63. כתבו התוספות שכל אוהל שאינו מחובר לקרקע מקבל טומאה, ואוהל הקבוע בקרקע אינו מקבל טומאה, לבד אוהל מפשתן שמקבל טומאה אפילו במחובר לקרקע.

ביאר החזון איש שאוהל תלוש נחשב כבגד ולכן שייך בו רק טומאת בגד ולא טומאת אוהל, והחידוש בפשתן הוא, שבעודו מחובר לקרקע יש בו גם טומאת אוהל.